

Závěrečný návrh projektu

Kód kurzu: SPSMP_MTO2

Vypracovala: Viktória Svetlíková

Téma: Integrácia a segregácia študentov so zrakovým postihnutím na stredných školách na Slovensku a v Českej republike

Výskumný problém: Porovnanie výuky cudzích jazykov študentov so zrakovým postihnutím na Slovensku a v Českej republike

Predstavenie témy výskumu:

Veľká pozornosť sa venuje výskumom integrácie a segregácie na základných školách, no i obdobie dospievania je kľúčovým obdobím pre každého človeka, nevynechajúc ľudí s postihnutím. Okrem iného je charakteristické prípravou na budúce povolanie. Keďže v dnešnej dobe kladú zamestnávateľia veľký dôraz na ovládanie určitej úrovne cudzieho jazyka, je dôležité venovať sa aj tejto problematike.

Cieľ výskumu:

Trend integrácie síce nie je v európskych podmienkach novinkou, no názory na ňu sa líšia. Odborníci v oblasti špeciálnej pedagogiky všeobecne vnímajú tri hlavné skupiny v tejto problematike. V prvej skupine sú zástanci, ktorí považujú vzdelávanie ľudí s postihnutím v podmienkach integrácie za pozitívne. Druhú skupinu tvoria ľudia so skeptickým pohľadom na integrované, a tretiu skupinu reprezentujú ľudia, ktorí nie sú striktne za ani proti integrácii, ich pohľad ovplyvňuje kvalita prípravy prostredia, do ktorého má byť dieťa s postihnutím integrované.

Cieľom výskumu je priblížiť rozdiely vo vyučovaní cudzích jazykov v podmienkach integrácie a segregácie v Slovenskej a Českej republike, porovnanie úspešnosti slovenských a českých študentov v tomto predmete, ako aj porovnanie úspešnosti študentov vzdelávaných v integrácii a segregácii.

Hlavná výskumná otázka:

Na akej úrovni sú pripravené stredné školy a stredné školy pre zrakovo postihnutých na vyučovanie cudzieho jazyka zrakovo postihnutých žiakov a integrovaných žiakov so zrakovým postihnutím?

Vedľajšie výskumné otázky:

1. Aké sú rozdiely vo vyučovaní cudzích jazykov študentov so zrakovým postihnutím na stredných školách v podmienkach integrácie a v podmienkach segregácie?
2. Sú úspešnejší študenti na stredných školách pre zrakovo postihnutých alebo študenti vzdelávaní v podmienkach integrácie?
3. Sú v cudzích jazykoch úspešnejší zrakovo postihnutí študenti na Slovensku alebo v Českej republike?

Voľba výskumnej stratégie:

Ako výskumnú stratégiu som si vybrala formu kvantitatívneho výskumu. Na získanie potrebných údajov bola najvhodnejšia metóda dotazníku vďaka jej výhodám - pomerne jednoduchá a časovo nenáročná administratíva a jednoznačnosť odpovedí.

Na začiatku vyberiem školy pre zrakovo postihnutú mládež na Slovensku a v Českej republike, a s pomocou vybraných centier špeciálnopedagogického poradenstva, ktoré odporúčajú integráciu zistím školy, na ktoré sú títo študenti integrovaní. Osobne sa na určené školy vyberiem a požiadam o vyplnenie dotazníkov.

Hypotézy:

Výučba cudzích jazykov študentov so zrakovým postihnutím na stredných školách sa metodicky líši v podmienkach segregácie od integrácie.

1. Vyučovanie cudzieho jazyka študentov so zrakovým postihnutím na stredných školách v Českej republike je častejšie realizované prostredníctvom využitia výpočtovej techniky ako na Slovensku.
2. Študenti stredných škôl pre zrakovo postihnutých sú pri dosahovaní požadovanej jazykovej úrovne úspešnejší ako študenti integrovaní do bežných stredných škôl.
3. V študijných výsledkoch cudzieho jazyka sú úspešnejší študenti z Českej republiky ako zo Slovenska.

Koncept: Integrácia

Dimenzie konceptu: sociálna, miestna, funkčná, **školská**, individuálna, skupinová

Konceptualizácia: Školská integrácia je výchova a vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovnovzdelávacími potrebami v triedach škôl a školských zariadení určených pre žiakov bez špeciálnych výchovnovzdelávacích potrieb.

Operacionalizácia:

Indikátor č. 1: Sociálne začlenenie:

- Prirodzená potreba socializácie
- Sociálny status rodiny dieťaťa
- Rovesnícke vzťahy

Indikátor č. 2: Sociálne zručnosti

- Možnosť osobného rastu
- Nové možnosti účasti na spoločenskom živote
- Rozvoj kľúčových kompetencií

Indikátor č. 3: Edukácia

- Vyučovacie postupy
- Rozvoj v kognitívnej oblasti

Metóda zberu dát

Pre realizáciu svojho výskumu som zvolila dotazníkovú metódu. Dotazníky budú vyplňať študenti stredných škôl pre zrakovo postihnutých a študenti so zrakovým postihnutím v podmienkach integrácie na Slovensku a v Českej republike.

Dotazník bude aplikovaný na populácii ľudí so zrakovým postihnutím. Tento dotazník bude pre efektívnu a jednoduchú prácu žiakov so zrakovým postihnutím v textovom editore MS Word.

Výskumná vzorka: študenti maturitných ročníkov stredných škôl pre zrakovo postihnutých (Brno, Levoča) a študenti so zrakovým postihnutím maturitných ročníkov vzdelávaní v bežných školách (Brnenský a Nitriansky kraj), dotazník vyplnia v rámci vyučovacej hodiny informatiky, ktorej budem priamym účastníkom v elektronickej forme.

Ukážka dotazníka

Dobrý deň, moje meno je Viktória Svetlíková, som študentkou magisterského študijného programu špeciálna pedagogika na Masarykovej univerzite v Brne. Pre výskum mojej záverečnej diplomovej práce na tému *Integrácia a segregácia študentov so zrakovým postihnutím na stredných školách na Slovensku a v Českej republike* by som Vás rada požiadala o vyplnenie nasledujúceho anonymného dotazníka. Zistené údaje budú slúžiť výhradne pre porovnanie úspešnosti žiakov vzdelávaných v špeciálnych školách a v integrácii.

Pre označenie Vašej odpovede použite podčiarknutie Ctrl+u.

1. Navštevujem školu:

2. Cudzí jazyk je vyučovaný v rozsahu:

- a) 2 hodiny týždenne
- b) 3 hodiny týždenne
- c) Viac hodín týždenne

3. Využívate na hodinách cudzieho jazyka počítač?

- a) Áno
- b) Nie

4. Učebnice

- a) Sme si museli zabezpečiť sami
- b) Nám zabezpečila škola
- c) Máme k dispozícii v elektronickej forme

5. Na hodine cudzieho jazyka je kladený väčší dôraz na

- a) Čítanie, písanie a gramatiku
- b) Konverzáciu
- c) Je kladený rovnaký dôraz na čítanie, písanie a gramatiku, ako aj na konverzáciu

6. Učiteľka s nami komunikuje

- a) Výhradne cudzím jazykom
- b) Materinským jazykom iba vysvetľuje gramatické javy
- c) Väčšinou v materinskom jazyku

7. Na hodiny sa pripravujem

- a) Sám/sama, bez pomoci inej osoby
- b) Navštevujem súkromné hodiny jazyka, ktorých súčasťou je príprava na hodinu
- c) Väčšinou sa na hodinu nepripravujem

8. Na strednej škole som na konci 1. ročníka mal/mala hodnotenie

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5

9. Na strednej škole som na konci 2. ročníka mal/mala hodnotenie

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5

10. Na strednej škole som na konci 3. ročníka mal/mala hodnotenie

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5

11. Pohlavie

- a) Muž
- b) Žena

12. Vek:

Ďakujem Vám, za vyplnenie dotazníku, a želim pekný zvyšok dňa

Viktória Svetlíková

Možné praktické a etické problémy, ktoré by sa počas realizácie výskumu mohli vyskytnúť:

Hlavnému praktickému problému – nízkej návratnosti/nenávratnosti dotazníkov sa budem snažiť vyhnúť osobnou prítomnosťou v momente vyplňovania dotazníkov. Možný problém ale môže nastať neochotou študentov odpovedať na moje otázky. Preto je dotazník anonymný, aby sa bolo možné predísť týmto komplikáciám. Ako posledný možný problém, etického charakteru, je možné podľa môjho názoru lepšie hodnotenie integrovaných žiakov učiteľmi (napríklad v prípade ak by viac „vybočoval“ alebo „kazil“ triedny priemer), čo by mohlo ovplyvniť relevantnosť otázky týkajúcej sa úspešnosti.

Zoznam relevantnej literatúry:

ČAJKA, K. *Úvod do pedagogiky zrakovo postihnutých*. Ružomberok: KU, 2007. ISBN 978-80-8084-245-1.

ČECHOVÁ, O. Skvalitňovanie podporovaného integrovaného vzdelávania zrakovo postihnutých detí v základných školách v SR. In: *Quo vadis špeciálno-pedagogické poradenstvo*. Zborník. Vrútky: Advent-Orion, 2005. ISBN 80-8071-073-2.

FREEMAN, P. B.; JOSE, R. T. *The art and practice of Low vision*. 2. Vydanie. USA: Butterworth – Heineman 1997. ISBN 0-7506-9685-0.

JESENSKÝ, J. *Integrace – znamení doby*. Praha: Univerzita Karlova. 1998. ISBN 80-7184-691-0.

JESENSKÝ, J. *Kontrapunktů integrace zdravotně postižených*. Praha: Karolinum, 1995.

KOVÁČ, T. *Kvalita života ako predmet záujmu psychológie*. In Zborník: *Kvalita života intaktných a hendikepovaných detí a adolescentov na Slovensku*. Bratislava: VÚDPaP 2006, s. 24 – 33. ISBN 80-969401-3-9.

KOUDELOVÁ, I.- KVĚTOŇOVÁ, L. *Malé dítě s těžkým poškozením zraku*. Brno, Paido 1996.

KŘIVOHLAVÝ, J. *Psychologie zdraví*. Praha: Portál 2001. ISBN 80-7178-551-2

LOPÚCHOVÁ, J. *Pedagogika zrakovo postihnutých*. Bratislava: MABAG spol. s.r.o., 2008. 80 s. ISBN 978-80-89113-53-8

LOPÚCHOVÁ, J. *Reedukácia a komplexná rehabilitácia zraku u jednotlivcov so zrakovým postihnutím*. Bratislava: IRIS, 2010. 186 s. ISBN 978-80-89238-40-8.

NÉMETH, O. Inovácia koncepcie špeciálnopedagogického poradenstva vo vzťahu k integrovanému vzdelávaniu zrakovo postihnutých detí a študentov. In: *Sociálny aspekt integrovaného vzdelávania detí a mládeže so zrakovým postihnutím*. 1. Vyd. Bratislava: FMFI UK. ISBN 978-80-223-2353-6.

POŽÁR, L. *Psychológia detí a mládeže s poruchami zraku*. Trnava: PdF TU, 2000. ISBN 80-88774-74-8.

POŽÁR, L. *Psychológia postihnutých (patopsychológia)*. Bratislava: RETAAS 2007. ISBN 978-80-89113-40-8.

VÍTKOVÁ, M. *Integrativní speciální pedagogika*. 2. vydání. Brno: Paido, 2004. ISBN 80-7315-071-9.

ZÁKON 245/2008 Z.z o výchove a vzdelávaní (školský zákon). [online]
http://www.uips.sk/sub/uips.sk/images/OddMladezASport/Mladez/legislativa/245_2008.pdf

ZÁKON 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) [online]
<http://www.msmt.cz/dokumenty/uplne-zneni-zakona-c-561-2004-sb>

Zdařilý projekt!